

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 791/25
20.5.2025.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ирине Трифуновић Радуловић, председника већа, Иде Никитовић и Марине Бркић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Лазар Симеуновић из Београда, Нишка 52/2, против тужене Агроиндустријско-комерцијалне банке “АИК банка” Акционарско друштво Београд, Нови Београд, Михајла Пупина 115ђ, чији је правни претходник “Volksbank” а.д. Београд, чији је пуномоћник Небојша Радовић, адвокат из Новог Сада, Васе Стајића 28, ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о жалби туженог, изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П 3032/19 од 04.11.2024. године, у седници већа одржаној дана 20.05.2025.године донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог па се **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду П 3032/19 од 04.11.2024. године у ставу првом, другом, трећем, четвртом и шестом изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба туженог изјављена против става петог изреке пресуде Трећег основног суда у Београду П 3032/19 од 04.11.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 3032/19 од 04.11.2024. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе учињено на рочишту дана 06.03.2024. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да су ништаве одредбе члана 4 став 1 Уговора о кредиту за куповину непокретности под бројем ... од 12.08.2008. године закљученог између тужиоца и “Volksbank” а.д., правног претходника тужене која гласи: “Корисник кредита плаћа накнаду за обраду кредитног захтева од 0,5% на име износа кредита. Корисник је сагласан да банка приликом исплате кредита задужи његов рачун код банке на износ ове накнаде” и одредба члана 5 став 3 Уговора о кредиту за куповину непокретности

под бројем ... од 12.08.2008. године која гласи: “Корисник кредита се обавезује да у циљу осигурања овог уговора код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита на дан пуштања кредита у коришћење плати банци премију осигурања у висини од 4,2% износа одобреног кредита утврђеног у члану 1 овог уговора”, што је тужена дужна признати и трпети. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да на име стицања без основа исплати тужиоцу износ од 44.212,84 динара са законском затезном каматом почев од 13.08.2008. године па до исплате. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да по основу неосновано наплаћене премије осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита исплати тужиоцу износ од 364.105,37 динара, са законском затезном каматом од 13.08.2008. године па до коначне исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу исплати законску затезну камату на износ дуга од 44.212,84 динара од 12.08.2008. године до 13.08.2008. године и на износ главног дуга од 364.105,37 динара од 12.8.2008. године до 13.08.2008. године, као неоснован. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 137.182,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени, побијајући је у целисти због свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде применом члана 386 Закона о парничном поступку-ЗПП (“Сл. гласник РС”, бр.72/2011 са изменама и допунама), Апелациони суд изводи закључак да је жалба у односу на став пети изреке недозвољена, док је у преосталом делу неоснована.

Одредбом члана 378 став 1 ЗПП прописано је да ће првостепени суд неблаговремену, непотпуну (члан 371 став 1) или недозвољену жалбу да одбаца решењем без одлагања, док је у ставу трећем истога члана прописано између осталог да је жалба недозвољена ако је жалбу изјавило лице које нема правни интерес за изјављивање жалбе. Одредбом члана 389 став 1 ЗПП прописано је да ће неблаговремену, непотпуну или недозвољену жалбу одбацити другостепени суд решењем, ако то није учинио првостепени суд, без одлагања (члан 378).

С обзиром да је у погледу одлуке из става петог изреке, тужени успео у спору због чега нема правни интерес да пресуду у том делу побија, применом члана 389 став 1 ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

У односу на потврђени део пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 ЗПП на које Апелациони суд пази по службеној дужности, док се наводима жалбе без основа указује на повреду из члана 12 наведене законске одредбе, с обзиром да је у том делу изрека јасна, сагласна себи и изнетим разлозима, односно разлози о битним чињеницама за пресуђење су јасни и непротивречни.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 12.08.2008. године закључен је Уговор о стамбеном кредиту број ... између тужиоца и правног претходника тужене

“Volksbank” а.д., а тужиоцу је одобрен стамбени кредит у износу од 181.641,60 CHF. Одредбом члана 4 став 1 Уговора, уговорено је да “Корисник кредита плаћа накнаду за обраду кредитног захтева од 0,5% на име износа кредита. Корисник је сагласан да банка приликом исплате кредита задужи његов рачун код банке на износ ове накнаде”, док је одредбом члана 5 став 3 уговорено да “Корисник кредита се обавезује да у циљу осигурања овог уговора код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита на дан пуштања кредита у коришћење, плати банци премију осигурања у висини од 4,2% износа одобреног кредита утврђеног у члану 1 овог уговора”. Од тужиоца је наплаћена накнада за обраду кредита у износу од 44.212,84 динара дана 13.08.2008. године и накнада за премију осигурања код НКОСК у износу од 365.105,37 динара дана 13.08.2008. године.

Полазећи од одредбе члана 11 Закона о облигационим односима којим је прописано да се стране у облигационом односу равноправне, члана 12 који прописује да су у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране дужне да се придржавају начела савесности и поштења, члана 15 који прописује да у заснивању двостраних уговора стране полазе од начела једнаке вредности и узајамних давања (став 1), да се законом одређује у којим случајевима нарушавање тога начела повлачи правне последице (став 2); члана 21 који прописује да су стране у облигационим односима дужне да у правном промету поступају у складу са добрим пословним обичајима (став 1), те члана 46 којим је прописано да се уговорна обавеза може се састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу (став 1), да обавеза мора бити могућа, допуштена и одређена, односно одредива (став 2); члана 47 који прописује да када је предмет обавезе немогућ, недопуштен и неодређен или неодредив уговор је ништав, те члана 50 којим је прописано да је предмет обавезе одредив ако уговор садржи податке помоћу којих се може одредити или су стране оставиле трећем лицу да га одреди (став 1), члана 99 истога закона по коме се одредбе уговора примењују онако како гласе, а да се при тумачењу спорних одредби не треба држати дословног значења употребљених израза, већ треба истраживати заједничку намеру уговарача и одредбу тако разумети како то одговара начелима облигационог права утврђених тим законом (став 1 и 2), члана 100 који прописује да се у случају када је уговор закључен према унапред одштампаном садржају или ако је уговор био на други начин припремљен и предложен од уговорне стране, нејасне одредбе тумаче у корист друге стране, а коначно и члана 101, 104 и 105 истога закона, према којима се у теретном уговору одредбе тумаче у смислу у којем се остварује правичан однос узајамних давања и да у случају ништавости уговора свака уговорна страна је дужна да врати другој све оно што је примила по основу таквог уговора, а ако то није могуће или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу према ценама у време доношења судске одлуке уколико закон што друго не одређује, да ће суд водити рачуна о савесности једне, односно обеју страна, о значају угроженог добра или интереса, као и моралним схватањима, да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе и ако она није била ни услов уговора, ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен, првостепени суд је, након што је дозволио објективно преиначење тужбе учињено на рочишту дана 06.03.2024. године, извео закључак да су одредбе члана 4 став 1 и члана 5 став 3 спорног уговора ништаве што за последицу има обавезу тужене да тужиоцу врати стечено на основу ништаве уговорне одредбе, са каматом почев од исплате дана 13.08.2008.године (као у ставу првом, другом, трећем и четвртм

изреке), док је ставом петим изреке одбио тужбени захтев за исплату законске затезне камате на износе главног дуга почев од 12.08.2008.године до 13.08.2008.године.

Донета одлука је правилна и у свему на закону заснована, а наводима жалбе правилност тако донете одлуке није доведена у сумњу. Према правилном становишту првостепеног суда, понуда банке, а самим тим и уговор о кредиту, могу садржати обавезу корисника кредита да плати трошак обраде кредита и премију осигурања код НКОСК, али ове обавезе морају бити јасно предочене кориснику кредита у предуговорној фази, тако да корисник ни једног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч, с обзиром да у облигационом односу влада начело слободе уговарања које треба схватити као најважнији део приватне аутономије, а подразумева могућност правних субјеката да својом слободном вољом стварају правну норму која их обавезује на одређено међусобно понашање и она је резултат њихове обостране сагласности, која за њих има снагу закона. Међутим, начело слободе уговарања за странке је ограничено, како то даље правилно закључује првостепени суд, границама принудних прописа, јавног поретка и добрим обичајима. Одредбом члана 1065 Закона о облигационим односима, прописано је да се уговором о кредиту, банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Закон о облигационим односима, одредбама члана 1065 и 1068, не прописује обавезу корисника кредита да плаћа накнаде и друге трошкове које банка има стављањем на располагање одређеног износа новчаних средстава на одређено или неодређено време, за неку намену или без намене, јер је камата категорија којом банка обезбеђује свој капитал и врши наплату своје зараде и у камати су садржани цена капитала, трошкови банке, радне снаге и остали трошкови, као и коначна зарада који износи када се саберу, чине јединствени износ који представља камату. Слобода уговарања би, како то првостепени суд такође правилно закључује, дозволила да се уговорне стране сагласе да предмет уговора о кредиту, осим стављања на располагање одређеног новчаног износа и плаћања камате, буду и друге обавезе које ће једна од страна предузети, али је у том случају потребно да обавеза буде одређена или одредива и допуштена, сагласно одредби члана 46 став 2 Закона о облигационим односима, а при уговарању се мора водити рачуна о еквивалентности престација, савесности и поштењу, као и забрани злоупотребе права сваке уговорне стране.

Међутим, у ситуацији када је тужена банка, односно правни претходник тужене, као доминантна уговорна страна која је унапред припремила садржину уговора, уговарала обавезу за клијента да сноси накнаду за обраду захтева и премије осигурања уговора код НКОСК, без остављања основних података о кредиту тужиоцу, а ове обавезе нису биле јасно предочене кориснику кредита у предуговорној фази, банка је на тај начин поступила супротно члановима 12, 13, 14, 16 и 21 Закона о облигационим односима. Осим што су у супротности са осталим начелима облигационог права, наведене одредбе су према правилном становишту првостепеног суда супротне и одредбама члана 46, 47 и 50 Закона о облигационим односима, док је одредба члана 5 став 3 Уговора која се односи на премију осигурања ништава и из разлога што је банка у конкретном случају осигурала своје потраживање код Националне корпорације, а трошкове тог осигурања наплатила тужиоцу, иако је тужиоцу ускраћена информација о

томе чија је обавеза плаћања ових трошкова Националној корпорацији, као и погодностима у вези са преузимањем на себе обавезе плаћања истих, које трошкове је стварно дужна да плати тужена, с обзиром да су уговорне стране у уговорима о осигурању кредита пословне банке и НКОСК, а тужилац је као корисник кредита, ван овог уговорног односа. Поред свега већ наведеног, уговорне стране у уговорима за осигурање кредита јесу НКОСК и пословне банке и оне су те које на име осигурања кредита плаћају премију осигурања Националној корпорацији у висини одређеној Одлуком Управног одбора, а све у зависности од претходне одлуке о поднетом захтеву банке за осигурање одређеног кредита.

Наводи из жалбе тужене практично указују на оцену изведених доказа и оцењени су као неосновани, јер је према налажењу овога суда првостепени суд правилно оценио изведене доказе појединачно и у међусобној вези, а затим на основу резултата целокупног поступка (члан 8 ЗПП), дао јасне разлоге о томе које чињенице сматра доказаним.

У конкретној ситуацији, на туженој страни је као даваоцу кредита, по свему јачој уговорној страни, лежао терет доказивања чињенице да је показала највиши ниво пажње – пажњу доброг стручњака приликом закључења предметног уговора, јер се одобравањем кредита бави као својом професионалном делатношћу, што је такође правилан закључак првостепеног суда. Указивање првостепеног суда на погрешну примену одредбе о терету тврдње и терету доказивања (члан 228 – 231 ЗПП), из чињенице да је тужена пропустила да достави понуду у писаном облику коју је тужилац потписао, не доводи у сумњу правилност изнетог закључка. Негативне чињенице се истина не доказују, али изузетак представља случај када од њих зависи настанак или престанак неког права, па је у ситуацији када даје понуду у виду формуларног уговора, тужена била у обавези да, без обзира на форму (писане или усмене) понуде, ради успеха у погледу закључка да таква одредба није ништава, докаже да је обавестила тужиоца о садржини обавезе коју као допунску треба да испуни, што тужена није учинила. Стога, примена правила о терету доказивања подразумева од стране тужене, пружање доказа да је предуговорна фаза спроведена на начин којим се отклања свака разумна сумња о томе да је тужилац био упознат са свим уговорним условима и ризицима, односно да је на такве услове пристао. Када се има у виду да тужени није пружио доказе да је тужилац на било који погодан начин био несумњиво обавештен о уговорним условима, наводи жалбе да према тада важећем Закону о банкама, нити другом позитивно-правном пропису, па ни Законом о облигационим односима није била предвиђена обавеза уручења понуде банке потенцијалном кориснику кредита, немају значаја за правилност примене правила о терету тврдње и терету доказивања.

Коначно, правилно првостепени суд закључује да је последица утврђења ништавости наведених одредаба, обавеза тужене да врати тужиоцу оно што је по том основу примила, а тужилац има право и на законску затезну камату рачунајући од дана када је туженој платио наведене износе у складу са одредбом која је утврђена ништавом, па до исплате и то износ од 44.212,84 динара са законском затезном каматом почев од 13.08.2008.године, па до исплате, на име накнаде за обраду захтева и износ од 364.105,37 динара са законском затезном каматом од 13.08.2008.године, па до исплате на име премије осигурања НКОСК, те је донео као правилну одлуку у ставу трећем и

четвртом изреке пресуде.

Осталим жалбеним наводима не доводи се у сумњу правилност утврђеног чињеничног стања и примењених материјално-правних прописа, а како су били предмет правилне оцене првостепеног суда, овај суд се сходном применом члана 396 став 2 ЗПП, у циљу избегавања понављања, на изнете разлоге првостепеног суда се и овај суд позива.

Правилна је одлука о трошковима поступка која је резултат правилне примене члана 153 и 154 ЗПП.

Из изложених разлога, применом члана 390 ЗПП, донета је одлука као у ставу првом изреке.

Имајући у виду да тужени није успео у другостепеном поступку, на основу члана 165 у вези члана 153 ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Председник већа-судија
Ирена Трифуновић Радуловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић